

Rudolf Rocker

Metode anarhosindikalizma

**Izdavački komitet, kolovoz 2013.
Mreža anarhista Rijeka**

Rudolf Rocker

Metode anarhosindikalizma

**Izdavački komitet, kolovoz 2013.
Mreža anarhista Rijeka**

Biblioteka: Sitno, al' dinamitno

Naslov originala: Rudolf Rocker, *The Methods of Anarcho-syndicalism*

Naslov prijevoda: Rudolf Rocker, *Metode anarhosindikalizma*

Prijevod: R. G. Torpedo

Izdavač: Izdavački komitet Mreže anarhista Rijeka

Dizajn korice: E. B.

Priprema za tisak: I. B.

masari.noblogs.org

© Izdavački komitet – Mreža anarhista Rijeka

Slobodno umnožavanje, distribucija i korištenje su dozvoljeni, pod sljedećim uvjetom:

* Doslovne kopije moraju sadržavati gore navedene podatke i narednu krilaticu.

* *Jednom iznesena ideja nije više ničije vlasništvo.*

Reizdano kolovoza 2013. (1. izdanje ožujka 2012.)

Metode anarhosindikalizma

Rudolf Rocker

Ono po čemu se anarhosindikati razlikuju od raznih komunističkih partija nije politička borba kao takva, njena taktika i princip, nego, prije svega, sam način borbe i njeni ciljevi. Anarhosindikalisti ni na trenutak ne zaboravljaju svoj krajnji cilj, ostvarivanje budućeg društva u kojem ne postoji vlast. Također, njihovi napori su usmjereni, čak i danas, na ograničavanje državne kontrole nad društvom, gdje god se za to ukaže prilika, i blokiranje njenih utjecaja u svakoj sferi društvenog života.

Po tome se anarhosindikalističko djelovanje razlikuje od ciljeva i metoda komunističkih partija, koje, pogotovo ako imaju vlast, konstantno teže jačanju i širenju državne kontrole i širenju sfere državnog utjecaja čak i u ekonomskom životu društva. Posljedica toga je samo pripremanje terena za vladavinu državnog kapitalizma¹, što se, sudeći po svim iskustvima, pokazalo kao potpuna suprotnost onome čemu socijalizam u stvari teži.

Stav anarhosindikalizma prema državi je potpuno isti kao i stav prema sistemu kapitalističke eksploatacije. Pristalicama anarhosindikalizma je potpuno jasno kako socijalna nepravda nije nužno zlo, već da se kapitalistički sistem, kao takav, zasniva na nepravdi. Ali, dok su njihove snage usmjerene ka ukidanju kapitalističke eksploatacije i ostvarivanju socijalističkog poretka, oni ni na trenutak ne zaboravljaju da u postojećim uvjetima svim raspoloživim sredstvima rade na smanjenju profita kapitalista, i da do maksimuma povećaju udio koji proizvođači izvlače iz proizvoda svog rada.

---

¹ Državni kapitalizam je u zemljama u kojima je na vlasti bila komunistička partija pogrešno nazivan komunizmom. (*op. Izdavačkog komiteta*)

Anarhosindikalisti slijede istu taktiku u svojoj borbi protiv političke vlasti, koja je izražena kroz državu. Oni prepoznaju da je moderna država samo posljedica kapitalističkog ekonomskog monopola i klasne podijeljenosti koju je kapitalizam uspostavio u društvu, i da služi jedino za održavanje sistema eksploatacije svim raspoloživim represivnim aparatima političke vlasti. Ali, dok su uvjereni da će zajedno sa sistemom eksploatacije također nestati i njegov zaštitni aparat, država, da bi ustupila mjesto administraciji općih poslova na bazi slobodnog dogovora, anarhosindikalisti ni u kojem slučaju ne zaboravljaju da naponi radnika unutar postojećeg političkog poretka moraju uvijek biti usmjereni k obrani svih osvojenih političkih i socijalnih prava, protiv svakog napada reakcije, konstantno šireći područje tih prava kad god se za to ukaže prilika.

Kao što radnici ne mogu biti nezainteresirani za ekonomske uvjete svog života u postojećem društvu, tako ne mogu biti nezainteresirani ni za političko uređenje svoje zemlje. I u svakodnevnoj borbi za kruh, i u borbi za slobodu propagiranja socijalnog oslobođenja, potrebna su nam politička prava i slobode i moramo se sami boriti za njih kad god su ugrožena. Zato, potpuno je besmisleno tvrditi da anarhosindikalisti nisu zainteresirani za aktualne političke borbe. Herojska borba CNT-a² protiv fašizma u Španjolskoj je, na primjer, najbolji dokaz da ne postoji ni zrno istine u tim praznim pričama.

Političku borbu ne vode zakonodavna tijela, već narod. Politička prava nisu nastala u parlamentu već su, parlamentima nametnuta izvana. Čak i ozakonjenje prava nije garancija njihovog postojanja. Kao što poslodavci uvijek pokušavaju poništiti svaki ustupak koji su dan radnicima, čim se primijeti prvi znak slabosti u radničkoj organizaciji, tako i vlade uvijek teže ograničiti ili ukinuti sva izborna prava i slobode, samo ako pretpostave da narod neće pružiti otpor.

---

² Nacionalna Konfederacija Rada, anarhosindikalistički sindikat. Borba CNT-a protiv Franca bila je aktualna za vrijeme pisanja ovog teksta (1938.). CNZ je bio noseći stup borbe protiv fašizma tijekom Španjolske revolucije. (*op. IK.*)

Čak i u zemljama gdje takve stvari kao što su sloboda tiska, pravo na okupljanje, pravo na udruživanje i druga prava odavno postoje, kojekakvim pravničkim interpretacijama i smicalicama, vlast konstantno pokušava ograničiti ta prava ili ih izvrnuti upotrebi protiv naroda. Politička prava ne postoje zato što su legalno zabilježena na komadu papira, nego zato što su postala ukorijenjena navika naroda i svaki pokušaj njihovog gušenja bio bi suočen s nasilnim otporom. Gdje to nije slučaj, nema koristi ni od kakve parlamentarne opozicije ili platonskih apela na ustav. Pojedinaac može prisiliti druge da ga poštuju tek kada zna obraniti svoje ljudsko dostojanstvo. To nije slučaj samo u privatnom životu, isto je i u političkom životu.

Sva prava i političke privilegije koje danas uživa narod, ne duguje, u većoj ili manjoj mjeri, dobroj volji svojih vlada, već svojoj snazi. Vlade koriste svako sredstvo koje je u njihovoj moći kako bi spriječile ostvarivanje tih prava u praksi ili ih učinile iluzornim. Masovni narodni pokreti i revolucije, bili su neophodni da se ta prava otmu od vladajuće klase koja nikada ne bi pristala da ih dobrovoljno preda. Potrebno je samo proučiti povijest proteklih tri stotine godina da se shvati kakve su nemilosrdne borbe bile potrebne da bi se ta prava otela, milimetar po milimetar, od gospodara. Kroz kakve su samo teške borbe prošli radnici Engleske, Francuske, Španjolske i drugih zemalja, da bi prisili svoje vlade da im priznaju pravo na sindikalno organiziranje. U Francuskoj je od 1886. postojala zabrana sindikalnog organiziranja i da nije bilo stalne borbe radnika, ni danas u Republici Francuskoj ne bi postojalo pravo na radničko udruživanje. Tek kada su radnici direktnom akcijom suočili parlament s gotovim činom, vlada je našla za shodno da uzme u obzir novonastalu situaciju i legalno odobri sindikate. Važno je zapamtiti da vlast nije dobrovoljno odlučila da narodu prizna izvjesna prava, već je bila natjerana da to uradi. Povijest će zauvijek ostati knjiga sa sedam pečata svakome tko ne uspije shvatiti ovu povezanost.

Naravno, ukoliko netko prihvati Lenjinovu ciničnu frazu, i smatra da je sloboda "buržoaska predrasuda", onda, zasigurno, politička prava i slobode nemaju pravu vrijednost za radnike. Ali, onda su i bezbrojne borbe iz prošlosti, sve pobjede i revolucije kojima dugujemo ta prava, također bezvrijedne.

Ukoliko to proglasimo mudrošću, onda nije bilo neophodno srušiti carizam u Rusiji, jer cenzuri Nikolaja II sigurno ne bi smetalo nazivanje slobode "buržoaskom predrasudom". Štoviše, veliki reakcionarni teoretičari, Joseph de Maistre i Louis de Bonald, rekli su isto to drugim riječima i branitelji apsolutizma su im bili vrlo zahvalni.

Anarhosindikalisti su posljednji koji podcjenjuju značenje političkih prava za radništvo. Ali ipak, odbijaju bilo kakvo sudjelovanje u radu buržujskog parlamenta, i to ne zato što ne podržavaju opće političke borbe, već zato što su čvrsto uvjereni da je, za radništvo, parlamentarna aktivnost najslabiji i najbeznačajniji oblik političke borbe. Za buržoaziju parlamentarizam je, bez sumnje, zgodan instrument za rješavanje rastućih problema i za omogućavanje unosnih koalicija, jer svi su oni podjednako zainteresirani za očuvanje postojećeg ekonomskog poretka, kao i političkog ustrojstva koje taj poredak štiti. S obzirom da postoji zajednički interes, međusobni dogovor je moguć i koristan za sve stranke/partije na vlasti. Ali, za radničku klasu situacija je drugačija. Za nas je postojeći ekonomski poredak izvor ekonomske eksploatacije, a država, s njenim represivnim i ideološkim aparatima, instrument političke i socijalne porobljenosti. Čak ni najslobodniji izbori ne mogu izmijeniti ogroman kontrast između posjedničke i neposjedničke klase u društvu. Oni samo pružaju legitimitet i legaliziraju sistem socijalne nepravde i tako navode robove da stave pečat legalnosti na vlastito ropstvo.

Ali, što je važnije od svega, u praksi se pokazalo da sudjelovanje radnika u parlamentarnim aktivnostima umanjuje njihovu stvarnu snagu, osakaćuje njihov otpor i osuđuje na propast njihovu borbu protiv postojećeg sistema. Sudjelovanje u parlamentu nije dovelo radnike ni korak bliže njihovom konačnom cilju, naprotiv, ono ih je i spriječilo da obrane prava koja su stekli borbom. U Pruskoj, na primjer, najvećoj pokrajini u Njemačkoj, gdje su, do Hitlerovog dolaska na vlast, socijaldemokrati bili najjača stranka u vladi i imali kontrolu nad najvažnijim ministarstvima u zemlji, von Papen, nakon što ga je Hindenburg postavio za «reichkancelara», riskirao je, prekršio ustav zemlje, i raspustio je prusko ministarstvo uz pomoć jednog poručnika i grupice vojnika.

Kada Socijalistička partija u svojoj nemoći nije mogla smisliti ništa drugo, nakon tog nasilja nad ustavom, osim žalbe Vrhovnom sudu, umjesto da izvršitelje državnog udara suoči s otvorenim otporom, reakcija je znala kako se nema više čega plašiti i od tada su radnicima mogli raditi što im padne na pamet. Činjenica je da je von Papenov državni udar bio početak Trećeg Reicha.

Anarhosindikalisti se, dakle, ni u kom slučaju ne suprotstavljaju političkoj borbi, ali po njihovom mišljenju ta borba se mora voditi direktnom akcijom, jer tada su instrumenti ekonomske moći kojima upravlja radnička klasa najefikasniji. Najnezatnija borba oko plaća pokazuje da, svaki put kada se poslodavci nađu u teškoćama, država istupa s policijom, a u nekim slučajevima i sa žandarmerijom, da zaštiti ugrožene interese posjedničke klase. Zbog toga bi bilo apsurdno zanemariti značenje političke borbe.

Svaki događaj koji se odražava na život zajednice je političke prirode. U tom smislu, svaka važna ekonomska akcija, na primjer, generalni štrajk, je također i politička akcija i, štoviše, ima neusporedivo veći značaj nego bilo koja parlamentarna procedura. Političke prirode je, isto tako, borba anarhosindikalista protiv fašizma i antimilitaristička propaganda, borba koju već desetljećima vode jedino slobodarski socijalisti i sindikalisti i koja je praćena strahovitim žrtvama³.

Činjenica je da su, kada su socijalističke radničke partije zaista i željele postići neke odlučujuće političke reforme, uvijek otkrivala da za to nemaju dovoljno snage i bile su prisiljene u potpunosti se osloniti na moć ekonomske borbe radničke klase. Politički generalni štrajkovi u Belgiji, Švedskoj i Austriji, za dobivanje općeg prava glasa, su dokaz toga. I u Rusiji je veliki generalni štrajk radnika bio taj, koji je 1905. u carevu ruku stavio olovku kojom je potpisao ustav. Ono što herojska borba ruske inteligencije nije mogla postići desetljećima, ujedinjena ekonomska akcija radničke klase učinila je vrlo brzo.

---

³ Tekst je pisan 1938. dok je trajao Španjolski građanski rat. (*op. lK.*)

Fokus političke borbe ne leži, dakle, u političkim partijama, već u borbenim ekonomskim radničkim organizacijama. Spoznavši to, anarhosindikalisti usmjeravaju svoje aktivnosti na ekonomsko i slobodarsko obrazovanje masa i na korištenje ekonomske i društvene moći radništva. Anarhosindikalistička metoda borbe je direktna akcija koja se primjenjuje i u ekonomskoj, i u političkoj borbi. To je jedina metoda kojom se išta može postići u svakom prijelomnom povijesnom trenutku.

I buržoazija je u svojoj borbi protiv apsolutizma također koristila ovu metodu i uz pomoć odbijanja plaćanja poreza, bojkota i revolucije utvrdila svoju poziciju dominantne klase u društvu. Njeni predstavnici danas zaboravljaju priče svojih roditelja, i zahtijevaju krv, ubojstva i masakre zbog "nezakonitih metoda" kojima se radništvo bori za oslobođenje.

Kao da je neki zakon ikada dozvolio podčinjenoj klasi da se oslobodi svojih okova.

Pod direktnom akcijom kao metodom borbe, anarhosindikalisti smatraju svaku neposrednu akciju radnika protiv ekonomskih i političkih ugnjetavača. Osnovne metode su: štrajk u svim intenzitetima, od običnog štrajka za plaću do generalnog štrajka, bojkot, bezbroj oblika sabotáže, antimilitaristička propaganda i u posebno kritičnim uvjetima kakvi su, na primjer, danas u Španjolskoj, oružana borba naroda za zaštitu života i slobode.

Među tim borbenim tehnikama najkorisniji je štrajk, organizirano obustavljanje rada. U industrijskom dobu on za radnike ima istu ulogu kao učestali ustanci za seljake u feudalnom dobu. U svom najjednostavnijem obliku on je za radnike nužno sredstvo podizanja životnog standarda ili obrane teško stečenih prava od smišljenih poteza poslodavaca.

Ali, štrajk za radnike nije samo sredstvo za obranu trenutnih ekonomskih interesa, već i neprekidno školovanje o otporu i borbi, pokazujući im stalno da i najneznatnija prava mogu biti osvojena samo kroz neprekidnu borbu protiv postojećeg sistema.

Kao i borbene ekonomske radničke organizacije, tako su i svakodnevne trzavice, sukobi i štrajkovi za bolju plaću posljedice kapitalizma i, shodno tome su od vitalne važnosti za radništvo. Bez organiziranja i borbe, radnici bi bili zarobljeni u velikoj bijedi i živjeli bi još gore. Jasno je da socijalni problemi ne mogu biti riješeni isključivo borbama za plaće, ali kroz njih radništvo spoznaje svoju snagu i upoznaje se s pravom suštinom socijalnih problema, obučavajući se za borbu za konačno oslobođenje od ekonomskog i društvenog ropstva. Također, treba shvatiti da, sve dok radnici moraju prodavati svoj fizički i umni rad poslodavcima, neće zarađivati više od najneophodnijeg za život. Životne potrebe nisu uvijek iste, i konstantno se mijenjaju u odnosu na ono što radnici očekuju od života.

Tako dolazimo do kulturološkog značenja radničke borbe. Ekonomsko organiziranje proizvođača nam ne pruža samo oružje za osvajanje boljih uvjeta života, već postaje i praktična škola, fakultet života, na kojem se može steći raznovrsno znanje i potpunije razumijevanje svijeta. Rezultat praktičnih iskustava i svakodnevnih borbi je intelektualni razvoj radnika, produbljivanje razumijevanja sebe, društva i svijeta, te povećanje intelektualnih dometa radništva. Konstantnim analiziranjem, razrađivanjem životnih iskustava, u pojedincu se razvijaju nove potrebe i nova interesiranja na različitim poljima. I baš u tom razvoju individue leži veliki kulturološki značaj radničkih borbi.

Pravi kulturni razvoj i potreba za različitim interesima u životu, nisu mogući dok čovjek ne dostigne izvjesne materijalne uvjete života koji ga čine sposobnim za to. Bez te osnove bilo koja ozbiljnija intelektualna stremljenja ne dolaze u obzir. Čovjek kojem konstantno prijete najdublja bijeda teško može razumjeti civilizacijske i kulturološke vrijednosti. Tek nakon što radnici za sebe osvoje bolje životne uvjete može biti govora o njihovom ozbiljnom intelektualnom i kulturnom razvoju. Ali, baš te radničke težnje poslodavci gledaju s najdubljim nepovjerenjem. Za kapitaliste kao klasu, izreka španjolskog premijera Huana Bravo Murilla još uvijek stoji: "Nisu nam potrebni radnici - mislioci. Ono što nama treba su bezumni robovi".

Jedan od najvažnijih rezultata svakodnevnih ekonomskih borbi je razvoj solidarnosti među radnicima, za radništvo to ima potpuno drugačije značenje nego koalicije političkih stranaka koje su sastavljene od ljudi svih klasa. Osjećaj uzajamnog pomaganja, čija se snaga konstantno obnavlja kroz svakodnevnu borbu za životne potrebe koja, opet, neprestano inzistira na suradnji ljudi izloženih istim uvjetima, djeluje drugačije od apstraktnih stranačkih principa koji su najvećim djelom samo prazna demagogija. Taj osjećaj raste u kolektivnu svijest nesretne zajednice i postepeno se razvija u novi smisao za pravdu, postajući uvodna etička pretpostavka svakog pokušaja oslobađanja ugnjetavane klase.

Njegovati i jačati prirodnu solidarnost među radnicima i svakom štrajku dati dublji socijalni karakter jedan je od najvažnijih zadataka koji su sebi postavili anarhosindikalisti. Zbog toga su štrajkovi podrške, u tom smislu, vrlo zgodno oružje, oni su u Španjolskoj dostigli do sada neviđenu rasprostranjenost. Tako ekonomska borba postaje osmišljena akcija radništva kao klase. Štrajk podrške je suradnja radnika sličnih zanimanja, ali i mnogih drugih, da bi pomogli pobjedu radnika u štrajku, širenjem štrajka na druge grane proizvodnje. U tom slučaju radnici se ne zadovoljavaju davanjem financijske pomoći drugovima koji se bore, već idu dalje i zaustavljaju cijelu industriju uzrokujući slom cijelog ekonomskog života, kako bi ostvarili svoje zahtjeve.

Danas, kada formiranjem nacionalnih i internacionalnih trustova i kartela kapitalizam prerasta u monopolistički, korporativni kapitalizam, ovaj oblik borbe je često jedini kojim radnici mogu postići uspjeh. Zbog strukturalnih transformacija industrijskog kapitalizma, štrajk podrške postaje važno pitanje. Baš kao što poslodavci u svojim kartelima i zaštitnim organizacijama šire bazu za obranu svojih interesa, tako i radnici moraju usmjeriti svoju pažnju na stvaranje širih i jačih saveza nego što su to trenutne nacionalne i internacionalne ekonomske organizacije, koje su potrebne za masovne akcije solidarnosti u skladu sa zahtjevima vremena. Ograničeni štrajkovi danas sve više i više gube na svojoj početnoj važnosti, iako još nisu osuđeni na potpuno nestajanje. U suvremenoj ekonomskoj borbi između kapitala i rada, veliki štrajk, koji uključuje cjelokupne grane privrede, imat će sve veći i veći značaj.

Čak i radnici u starim zanatskim organizacijama, koje su do sada bile netaknute socijalističkim idejama, primjećuju to, što se jasno pokazuje kroz naglo nicanje industrijskih sindikata u Americi koji su u suprotnosti sa starim metodama AFL-a⁴.

Direktna akcija organiziranog rada nalazi svoj najjači izraz u generalnom štrajku, u potpunoj obustavi rada u svim granama proizvodnje, organiziranom otporu proletarijata, sa svim posljedicama koje proizlaze iz toga. To je najjače oružje koje radnici posjeduju i koje daje najširi izraz njihove snage kao socijalnog faktora. Nakon kongresa francuskih sindikata u Marseilleu 1892. i nakon kongresa CGT-a⁵, velika većina se izjasnila za propagiranje generalnog štrajka, ali su političke radničke partije u Njemačkoj i većini drugih zemalja žestoko napale taj oblik radničke akcije i odbacili ga kao "utopijski". "Generalni štrajk je generalno ludilo", bila je oštra fraza koju je u to vrijeme skovao jedan od najistaknutijih vođa njemačke socijaldemokracije. Ali, veliki generalni štrajkovi koji su narednih godina uslijedili u Španjolskoj, Belgiji, Italiji, Nizozemskoj, Rusiji, itd, jasno su pokazali da ta, navodna, utopija leži u potpunosti u domeni mogućeg i da nije iznikla iz mašte nekolicine revolucionarnih fanatika.

Generalni štrajk, naravno, nije akcija na koju se može pozvati samovoljno u svakoj prilici. Moraju biti ispunjene određene socijalne pretpostavke da bi dobio pravu moralnu snagu i da bi postao izraz volje širokih narodnih masa. Besmislena tvrdnja, koja se često pripisuje anarhosindikalistima, da je dovoljno proglasiti generalni štrajk da bi se u roku od par dana postiglo socijalističko društvo, je, naravno, samo smiješni izum naših protivnika koji pokušavaju diskreditirati ideju koja se ne može osporiti ni jednim drugim sredstvom.

---

⁴ ALF-CIO, Američka federacija rada – Kongres industrijskih organizacija, trenutno najveći sindikat u Americi, kontroliran i financiran od vlade SAD-a i američke Demokratske partije. (*op. IK.*)

⁵ Opća federacija rada, francuski revolucionarni sindikat koji je, nakon odcjepljivanja revolucionarnih dijelova, pod utjecajem komunističke partije prerastao u jedan od nosećih stupova francuske države. (*op. IK.*)

Generalni štrajk se može koristiti u razne svrhe. Može biti posljednji stupanj štrajka podrške, kao na primjer generalni štrajk u Barceloni u veljači 1902., ili onaj u Bilbau u rujnu 1903., koji je omogućio radnicima da se oslobode omrznutog sistema robne razmjene i prisilio poslodavce da poboljšaju sanitarne uvjete u rudnicima. On također može biti i sredstvo kojim organizirano radništvo pokušava ostvariti neke opće zahtjeve, kao, na primjer, generalni štrajk 1886. u SAD-u, da bi se utvrdio osmosatni radni dan u cijeloj industriji. Veliki generalni štrajk engleskih radnika 1926. je bio odgovor na planirani pokušaj poslodavaca da smanje opće životne standarde radnika smanjivanjem plaća.

Generalni štrajk može imati i politički oblik, kao, na primjer, borba španjolskih radnika 1904. za oslobađanje političkih zatvorenika, ili generalni štrajk u Kataloniji u lipnju 1909., kako bi se prisililo vladu da prekine rat s Marokom. I generalni štrajk njemačkih radnika 1920., koji je započeo nakon takozvanog Kapovog puča i doveo do propasti vlade koja se domogla vlasti vojnim udarom, spada u tu kategoriju, kao i masovni štrajk u Belgiji 1903. i Švedskoj 1909. (da bi se dobilo opće pravo glasa) i generalni štrajk ruskih radnika 1905. za priznavanje ustava. U Španjolskoj se široko rasprostranjeni štrajkački pokret među radnicima i seljacima nakon fašističke pobune u lipnju 1936., razvio u opći generalni štrajk - "huelga general" i doveo do oružanog otpora frankističkoj pobuni, što je dovelo do rušenja kapitalističkog ekonomskog poretka i reorganizacije ekonomskog života od strane samih radnika.

Važnost generalnog štrajka leži u sljedećem: u jednom potezu on zaustavlja cijeli ekonomski sustav i potresa njegove temelje. Štoviše, takva akcija nipošto ne ovisi o aktivnom sudjelovanju svih radnika, kao što svi građani jedne zemlje ne sudjeluju uvijek u političkim prevratima. Kada organizirano radništvo prekine rad u najvažnijim industrijama, to je dovoljno da se onespособi cjelokupni ekonomski mehanizam koji ne može funkcionirati bez osigurane dnevne količine ugljena, električne energije i raznih drugih sirovina.

Kada se vladajuća klasa suoči s energičnom, organiziranom radničkom klasom, školovanom kroz svakodnevne sukobe i kada shvati što je stavljeno na kocku, postaje mnogo spremnija za neophodne ustupke i, iznad svega, boji se ući u sukob s radnicima jer to može zaoštriti situaciju do krajnosti. Čak je i Jan Jore, koji kao socijalistički parlamentarac nije bio za ideju generalnog štrajka, morao priznati da konstantna opasnost koja dolazi od mogućnosti te akcije, opominje posjedničku klasu i tjera ju da bude obazriva i, prije svega, tjera ih da se suzdrže od gušenja radničkih prava jer ih to lako može dovesti do katastrofe.

Ali, u vrijeme opće društvene krize, ili kada je, kao danas u Španjolskoj, potrebno da cijeli narod zaštititi od napada mračnih reakcionara, generalni štrajk ima neprocjenjivu vrijednost i za njega zamjena ne postoji. Onesposobljenjem cjelokupnog javnog života otežavaju se, ako i u potpunosti ne sprječavaju, međusobna komunikacija i dogovor predstavnika vladajuće klase i lokalnih vlasti sa centralnom vladom. Čak je i upotreba vojske u tim slučajevima potpuno drugačija nego u slučaju političkog ustanka. U slučaju političkog ustanka dovoljno je da vlada, dok se može osloniti na vojsku, koncentrira trupe u glavnom gradu i najvažnijim točkama u zemlji, kako bi se suočila s opasnošću koja joj prijeti.

S druge strane, generalni štrajk neizbježno vodi do raštrkavanja vojske pošto je u takvoj situaciji najvažniji zadatak zaštita važnih industrijskih centara i transportnog sustava od pobunjenih radnika. To znači i da vojna disciplina slabi, jer je najjača kada vojnici djeluju u velikim formacijama. Kada se vojnici u malim grupama suoče s odlučnim ljudima koji se bore za slobodu, uvijek postoji mogućnost da makar dio vojnika pogleda duboko u svoju dušu i shvati, da su oni na koje su uperili svoje oružje njihovi roditelji i braća.

Također, primarni psihološki problem koji se manifestira u vojsci je to što pojedincu nije dana šansa da misli o svom ponosu kao ponosu ljudskog bića, što nema šanse uvidjeti viši cilj u životu nego da se proda i postane krvavi ugnjetač vlastitog naroda.

Za radnike generalni štrajk zauzima mjesto barikada prilikom političkog ustanka. On je za nas logični izlaz iz industrijskog sistema čije smo žrtve danas, i, u isto vrijeme, najjače oružje u borbi za oslobođenje, osiguravajući radništvu spoznaju vlastite snage i učeći ga kako ispravno koristiti to oružje. William Morris je, s proročanskom vizijom pjesnika, predvidio ovakav razvoj sukoba u svojoj odličnoj knjizi *Vijesti iz nigdine*, gdje kaže da socijalističkoj rekonstrukciji društva prethodi duga serija generalnih štrajkova sa rastućim nasiljem, koji će do temelja razbiti stari sistem, sve dok njegovi pristalice ne prestanu pružati otpor prosvjetljenju radnih masa u gradu i na selu.

Cjelokupni razvoj modernog kapitalizma, koji danas postaje sve veća opasnost za društvo, može poslužiti da se to prosvjetljenje još više raširi među radnicima. Bezuspješnost sudjelovanja organiziranog radništva u parlamentima sve je vidljivija i prisiljava radništvo da traži nove metode za efikasnu obranu svojih interesa i eventualno oslobođenje od jarma nadničnog ropstva.

Sljedeće važno sredstvo u borbi direktnom akcijom je bojkot. Radnici ga mogu koristiti i kao proizvođači i kao potrošači. Sistematsko odbijanje potrošača da kupuju od poduzeća koja rade s proizvodima koji nisu proizvedeni pod uvjetima odobrenim od strane radničkih sindikata, često može biti vrlo važno, naročito za one grane privrede koje proizvode robu za opću upotrebu. U isto vrijeme, bojkot lako može okrenuti javno mišljenje na stranu radnika, ukoliko je praćen prigodnom propagandom. Etiketa na robi sa znakom sindikata je efikasno sredstvo za provođenje bojkota, jer daje kupcu znak po kojem se prepoznaju proizvodi koje treba kupovati. Čak su i gospodari Trećeg Reicha osjetili kakvo oružje može postati bojkot u rukama masa, kada su morali priznati da je internacionalni bojkot njemačkih proizvoda ozbiljno ugrozio njemački izvoz. Taj utjecaj je mogao biti još veći da su sindikati nastavili održavati javno mnijenje uzburjano neprestanom propagandom i nastavili protest protiv gušenja njemačkog radničkog pokreta.

Kao proizvođačima, bojkot osigurava radnicima nametanje embarga na pojedinačna poduzeća čije se rukovodstvo pokazalo izrazito neprijateljsko prema sindikalnom organiziranju. U Barceloni, Valenciji i Cadizu je odbijanje lučkih radnika da istovare njemačke brodove prisililo kapetane tih brodova na istovarivanje u sjevernoafričkim lukama. Da su sindikati i u drugim zemljama postupili tako, postigli bi neusporedivo veće rezultate nego jalovim protestima. U svakom slučaju, bojkot je jedno od najefektivnijih borbenih sredstava u rukama radničke klase, a što radnici budu svjesniji tog sredstva to će njihova svakodnevna borba biti prostranija i uspješnija.

Među oružjem u anarhosindikalističkom arsenalu, sabotaža je ta koje se poslodavci najviše boje i najglasnije ju osuđuju kao nelegalnu. U stvari, u pitanju je metoda klasnog rata niskog intenziteta, koji je star koliko i sam sistem eksploatacije i političkog ugnjetavanja. On je, u nekim slučajevima, jednostavno nametnut radnicima, kada sva druga sredstva propadnu. Sabotaža se sastoji u tome da radnici otežavaju svaki uobičajeni oblik rada. U većini slučajeva to se događa kada poslodavci pokušaju iskoristiti ekonomsku krizu ili neku drugu zgodnu situaciju da bi pogoršali normalne radne uvjete smanjivanjem plaća ili produženjem radnog dana. Sama riječ vuče porijeklo iz francuske riječi sabot = klompa, i znači raditi nespretno kao da hodaš u klompama. Suština sabotaže je izrečena u motu: za loše plaće, loš rad. Poslodavac radi po istom principu kada obračunava cijenu robe u ovisnosti o kvaliteti. Proizvođač se nalazi u istoj poziciji: njegovo jedino dobro je radna snaga i jedino ispravno i pošteno je da proba raspolagati s njom najbolje što zna.

Ali, kada poslodavci iskoriste prednost loše situacije u kojoj se proizvođači nalaze, pa spuste cijenu rada koliko god mogu, ne bi se trebali čuditi kada se napadnuti brane kako god znaju i koriste sredstva koja im uvjeti nameću. Engleski radnici su to radili mnogo prije nego što se revolucionarni sindikalizam proširio kontinentom. U stvari, odugovlačenje, „ca' canny“ (samo polako) , koje su, kao i samu frazu, engleski radnici preuzeli od svoje škotske braće, bilo je najefikasniji oblik sabotaže. Danas u svakoj industriji postoje stotine sredstava kojima radnici mogu ozbiljno poremetiti proizvodnju.

Svuda vlada podjela rada u kojoj najmanji poremećaj u jednoj grani rada može dovesti do zastoja cijelog procesa proizvodnje. Tako su željeznički radnici u Francuskoj i Italiji korištenjem takozvanog „greve perlee“ (štrajk „niska perli“) poremetili cijeli sistem transporta. Sve što im je trebalo za postizanje toga bilo je striktno pridržavanje postojećeg reda vožnje jer su tako učinili nemogućim stizanje bilo kojeg vlaka do odredišta na vrijeme. Kad se poslodavci jednom suoče s činjenicom da se čak i u nepovoljnoj situaciji, kada se radnici neće usuditi ni pomisliti na štrajk, radnici ipak mogu obraniti, shvatiti će da im se ne isplati koristiti teške situacije kako bi radnike prisilili na teže uvjete života.

Takozvani sjedeći štrajk (okupacija), koji je prenet iz Europe u Ameriku i brzo se proširio, podrazumijeva da radnici, kako bi spriječili uvođenje štrajkolomaca, ostaju u pogonima dan i noć ne mičući ni prstom i to spada u domenu sabotaže. Vrlo često sabotaža teče ovako: prije štrajka radnici onesposobe mašine da bi štrajkolomcima učinili težim ili, čak, nemogućim rad na duže vrijeme. Nema polja s tolikim spektrom mogućnosti kao što je sabotaža. Ali, sabotaže su uvijek usmjerene protiv poslodavaca, nikada protiv potrošača. U svojem izvještaju prije kongresa CGT-a u Toulouseu 1897., Emile Pouget je posebno naglasio to pitanje. Svi izvještaji u buržoaskom tisku o pekarima koji mijese staklo u kruh, o seljacima koji truju mlijeko i sl., su izljevi pakosti izmišljeni da bi okrenuli javno mišljenje protiv radnika.

Sabotiranje potrošača je stara privilegija poslodavaca. Namjerno izvrtnje zakona, konstruiranje propalih stračara i stanova bez sanitarnih čvorova od najjadnijih i najjeftinijih materijala, uništenje velikih zaliha hrane da bi se održala visoke cijene dok milijuni umiru od gladi, rad u uvjetima štetnim po zdravlje, besramna praksa industrije oružja koja osigurava strane zemlje kompletnom opremom za rat, koja, u zgodnoj prilici, može biti okrenuta protiv zemlje koja ju je proizvela; sve to i mnogo više, samo su pojedine stavke na beskrajnoj listi oblika sabotaže kapitalista protiv njihovog vlastitog naroda.

Još jedan efikasan oblik direktne akcije je socijalni štrajk, koji će, bez sumnje, u skoroj budućnosti igrati mnogo veću ulogu. Socijalni štrajk pokušava zaštititi zajednicu, tj. potrošače, od kojih najveći dio čine sami radnici, od štetnih posljedica kapitalizma, nametanje odgovornost pred javnim mišljenjem itd. Zadatak sindikata je ranije bio ograničen skoro isključivo na zaštitu radnika kao proizvođača. Dokle god su poslodavci poštovali dogovoreno radno vrijeme i plaćali dogovorene nadnice taj zadatak je bio ispunjen. Drugim riječima: buržoaski sindikati su zainteresirani samo za uvjete pod kojima njihovi članovi rade, ne za oblik posla koji obavljaju. Teoretski, to je, u stvari, potvrda da se odnos između poslodavca i zaposlenog zasniva na ugovoru za usavršavanje određenih procesa, u ovom slučaju procesa društvene proizvodnje. Ali ugovor ima smisla samo ukoliko obje strane podjednako sudjeluju u tom procesu. U stvarnosti, radnici danas nemaju pravo glasa u određivanju proizvodnje, ono je kompletno u rukama poslodavca. Posljedica je da su radnici poniženi, radeći tisuću stvari koje štete cijeloj zajednici, a koriste samo poslodavcima. Radnik je prisiljen koristiti loše i često štetne materijale u proizvodnji, proizvoditi pokvarenu hranu i činiti bezbroj drugih djela smišljenih kako bi se prevarili potrošači.

Borba protiv toga bi, po mišljenju anarhosindikalista, trebala biti veliki zadatak organiziranog radništva u budućnosti. Napredak u tom pravcu bi u isto vrijeme poboljšao i učvrstio poziciju radnika u društvu. Različiti naponi na tom polju su već učinjeni, kao, na primjer, štrajk građevinskih radnika u Barceloni koji su odbili koristiti jeftini materijal i otpad iz starih građevina za izgradnju radničkih stanova (1902.), štrajkovi u velikim restoranima u Parizu jer kuhari nisu htjeli spremati jeftino, polutrulo meso (1906.), kao i duga lista sličnih primjera u prošlosti; svi oni dokazuju da radnici razumiju svoju rastuću društvenu odgovornost. Odluka njemačkih oružara da više ne proizvode oružje za rat (1919.) i da natjeraju svoje poslodavce da preprave postrojenja za drugačiju upotrebu također pripada toj kategoriji. Činjenica je da se ta rezolucija održala skoro dvije godine, sve dok je sindikalna centrala nije poništila. Radnici, anarhosindikalisti iz Semerda svom snagom su se opirali tome sve do kraja, dok njihova radna mjesta nisu preuzeli štrajkolomci, članovi "nezavisnih radničkih sindikata".

Iskreno se protiveći svim nacionalističkim težnjama, revolucionarni sindikalisti, naročito u latinskim zemljama, su uvijek posvećivali značajan dio svojih aktivnosti antimilitarističkoj propagandi, pokušavajući održati radnike u uniformama odane svojoj klasi i sprječavanju istih da okrenu oružje protiv svoje braće u štrajku. To ih je koštalo velikih žrtava, ali oni nikada nisu odustali od napora jer znaju da mogu ostvariti svoja prava samo neprestanim povećanjem intenziteta klasnog rata. U isto vrijeme, antimilitaristička propaganda doprinosi suprotstavljanju tvrdnji da će s generalnim štrajkom doći do ratova. Anarhosindikalisti znaju da ratovi koriste samo vladajućoj klasi, koja ima ekonomsku korist od rata i zbog toga vjeruju da je opravdano svako sredstvo koje može spriječiti organizirano ubojstvo naroda. Na tom polju radnici, također, imaju sva sredstva u svojim rukama, samo ukoliko posjeduju želju i moralnu snagu da ih upotrijebe.

Iznad svega, neophodno je izliječiti radnički pokret od internih okoštavanja i osloboditi se prazne demagogije političkih stranaka, kako bi se intelektualno uobličio i unutar sebe razvio kreativne snage koje će moći ostvariti socijalizam. Ostvarenje tog cilja u praksi mora postati unutarnja odluka radnika i mora sazreti u etičku neophodnost. Veliki konačni cilj socijalizma mora niknuti iz prakse svakodnevnih borbi i dati im klasni karakter. I u najbeznačajnijoj borbi, nastaloj zbog trenutnih potreba, mora se odražavati veliki cilj socijalnog oslobođenja i svaka takva borba mora pomoći utiranju puta i ojačavanju duha koji unutarnju žudnju radništva transformira u želju i djelo.

Kraj jedne faze djelovanja riječke grupe

**Lokalna grupa Rijeka – Mreža anarhosindikalista
(od ožujka 2009. do srpnja 2013.)**

(...)

Danas možemo i javno reći kako smo u praksi odavno napustili organizacijske okvire Mreže anarhosindikalista, djelujući kao autonomna ideološka grupa socijalnih anarhista, koja nastoji vlastitim primjerom i argumentiranjem utjecati na šire društvene slojeve. To nikako ne opovrgava činjenicu kako je epicentar klasnog sukoba na radnome mjestu, i kako ćemo nastaviti stvarati uvjete za revolucionarni sindikalizam, odnosno za borbenu radništvo, organizirano u direktnodemokratske sindikate – koje ne zahtijeva više mrvica sa stola političara i šefova, već zahtijeva samoupravno društvo bez države i partija, u kojem zajednicama ravnopravno samoupravljuju ljudi koji tamo žive i u kojem radnim mjestima ravnopravno samoupravljuju ljudi koji tamo rade. Ali, također svjesni i socijalnog konteksta u kojem je potrebno prvo stvoriti kulturu otpora i solidarnosti, zauzeti ulice i zajednice, kako bi prodrli na radna mjesta. U situaciji gdje ne postoji borbeni sindikalizam, nemoguće je preskočiti razvoj radničkog pokreta i stupiti u fazu visoke militantnosti koju predstavlja anarhosindikalizam. Stoga si za prvi cilj uzimamo stvoriti atmosferu u kojoj se ne trpi nepravda, u kojoj se djeluje i organizira za borbu na ulici, u zajednicama i na radnim mjestima.

Posljedice koje idu s time su jako jednostavne, izlazimo iz Mreže anarhosindikalista, i mijenjamo ime iz „Lokalne grupe Rijeka – Mreže anarhosindikalista“ u *Mrežu anarhista Rijeka* (zadržavajući kraticu – MASA Rijeka), ostajući otvoreni, kao i do sada, za suradnju sa svim borbenim pojedincima i grupama iz Rijeka, regije i šire, s kojima možemo naći zajednički jezik, istovremeno se ne kompromitirajući suradnjom s državom, strankama i hijerarhijskim grupama.

Pouke koje smo izvukli, iz našeg djelovanja i koje bi htjeli podijeliti sa svima, stanu u dvije točke.

1. Udruživanje anarhista (u grupe pojedinaca i u šire federacije, odnosno saveze grupa) ostaje mrtvo slovo na papiru i umjetna tvorevina, ako to udruživanje nije međusobno prepoznavanje anarhista u borbi. Odnosno, pojedinci koji se prepoznaju u borbi i odluče formirati vlastitu grupu – čine snažan kolektiv, utemeljen na povjerenju, uzajamnoj pomoći i samokritici, što stvara snažne preduvjete za prirodan razvoj grupe i svih pojedinaca koji je sačinjavaju. Idući takvom logikom u više forme organiziranja, poput saveza različitih grupa, vrijedi isti princip. Grupe koje se ne prepoznaju u borbi, već u apstraktnom svijetu teorije, ne mogu stvoriti stabilan i snažan savez za djelovanje te će kroz vrijeme isplivati sve razlike grupa, od vrijednosti koje interno njeguju i unutarnje dinamike, planova za razvoj samih grupa, konteksta djelovanja, kratkoročnih i dugoročnih ciljeva.

2. I najmanja grupa anarhista, ako djeluje sa samopouzdanjem, prilagođavajući se socijalnom kontekstu, te imajući kontinuitet u vlastitom djelovanju – može promijeniti okolinu u kojoj se nalazi. Na taj način anarhisti mogu popularizirati osnovne principe i vrijednosti anarhizma; ravnopravno odlučivanje, protivljenje parlamentarnoj demokraciji stavljajući naglasak na direktnu akciju (djelovanje bez posrednika), međusobnu solidarnost ugroženih slojeva društva, autonomiju pojedinca i kolektiva, borbenost, protivljenje državi i kapitalizmu, suprotstavljajući im istinsko društveno samoupravljanje u zajednicama i na radnim mjestima, bez postojanja partija, hijerarhije i centara moći.

Zdravlje i anarhija!

Mreža anarhista Rijeka

Za cijeli tekst posjetiti: masari.noblogs.org

Rudolf Rocker, Metode anarhosindikalizma

Političku borbu ne vode zakonodavna tijela, već narod. Politička prava nisu nastala u parlamentu već su, parlamentima nametnuta izvana. Čak i ozakonjenje prava nije garancija njihovog postojanja. Kao što poslodavci uvijek pokušavaju poništiti svaki ustupak koji su dan radnicima, čim se primijeti prvi znak slabosti u radničkoj organizaciji, tako i vlade uvijek teže ograničiti ili ukinuti sva izborna prava i slobode, samo ako pretpostave da narod neće pružiti otpor.

(...)

Politička prava ne postoje zato što su legalno zabilježena na komadu papira, nego zato što su postala ukorijenjena navika naroda i svaki pokušaj njihovog gušenja bio bi suočen s nasilnim otporom. Gdje to nije slučaj, nema koristi ni od kakve parlamentarne opozicije ili platonskih apela na ustav. Pojedinaac može prisiliti druge da ga poštuju tek kada zna obraniti svoje ljudsko dostojanstvo. To nije slučaj samo u privatnom životu, isto je i u političkom životu.

(...)

Činjenica je da su, kada su socijalističke radničke partije zaista i željele postići neke odlučujuće političke reforme, uvijek otkrивale da za to nemaju dovoljno snage i bile su prisiljene u potpunosti se osloniti na moć ekonomske borbe radničke klase.

(...)

Pod direktnom akcijom kao metodom borbe, anarhosindikalisti smatraju svaku neposrednu akciju radnika protiv ekonomskih i političkih ugnjetavača. Osnovne metode su: štrajk u svim intenzitetima, od običnog štrajka za plaću do generalnog štrajka, bojkot, bezbroj oblika sabotaže, antimilitaristička propaganda i u posebno kritičnim uvjetima, oružana borba naroda za zaštitu života i slobode.

**Izdavački komitet, kolovoz 2013.
Mreža anarhista Rijeka**

